

Mediterráneum-jegyzetek

(1)

Én erre még nem vagyok kész, *hogy előszedjem a fotókat, az emlékeket. Amikor még két lábon jártam. Már alig emlékszem, hogy milyen lehetett. A napon, ott állok a melegben Cres főterén, a kikötőben. Még akkor nem vagyok beteg. A kikötő bejáratánál a zöld és a mályvaszínű ház, a vakolat faltokban pereg le. Az óratorony mellett kis kávézó, oda ülünk be, kávé, víz meg egy hosszúlépés. Rágyújtasz, én is, aztán intesz a pincérnek, és kérsz még egy vizet. Nézed a térképet, zszizseg a papír, mellettiünk valaki fizet, aztán mutatod, hogy az óratorony alatt, ha elmegyünk, ha ott bevetjük magunkat az óvárosi részbe, ott, az összefüggő, sikátoros világ. Ott elveszhetnénk, így mondod. Igazi mediterrán labirintus, amiben elidőzni lehet, amiben otthon lehet lenni, ami elnyel és elenged, és amiből, ha kijutsz, már nagyon fáj a szíved.*

(2)

Ahogy beléptünk, elindultunk *a macskaköveken. Az óvároson belül is külön rész ez, sikátorok alkotta labirintus. Talán inkább így, helyesebben: belebocsátkoztunk. Ahogy akkor mondtad. Visszanéztél, merthogy te mentél elől, a mosolyodat soha nem fogom elfelejteni. Mint aki már tudja, már habzsol és tartogat is valamit, hogy azt most akkor megmutatja. Pedig először jártál Cresen te is, de érzi azt az ember, ha a sajátja, ha befogadja egy város, egy hely. Így lehettél te is ezzel. Széttártad két karodat, majdnem elérted két oldalt a falakat. Tudod, miért épültek ilyen szorosan?, kérdezted. Hogy védjék egymást a tűző naptól. A sikátor az árnyékolásról szól. Ezt ott, akkor, tőled tudtam meg. Egy pillanat alatt megfordultál. Aztán szaladtál kicsit, szinte faltad a levegőt, látszott, ez a te világod. Ilyesmiket gondoltam, ahogy lépkedtem utánad, papucsban, és most azt kívánom, hogy csak még egyszer ott lehetnék, abban az utcában. A ház előtt, ahol a kifakultzöld festésű kis erkély alatt egy harangláb van. Pontosabban egy kis kápolna teteje a harangláb, rozsdás, régi haranggal, ez ér fel az erkélyig, egy kopott arcú kőoroszlánnal a csúcsán. Ezen az utcán, alig száz méterre, a házak közé egy egész templom is be van ékelve. A hőség elől bújva, egy fél órára oda ültünk be. Te jól bírtad a hőséget, emlékszem, egyszer, Dubrovnikban, a negyvenkét fokban is fekete farmerban és fekete ingben voltál a várfalon, de most még te is azt mondtad, hogy nehéz ez a nap, árnyék kell, hogy meleg van nagyon. Bent, a templomban csak mi voltunk, ilyenkor, aki itt lakik, ebéd után van, pihen. Nem is feltétlenül alszik, csak lehunyja kicsit a szemét. A zsaluk egész nap becsukva, de estig a függönyt is elhúzzák a szobában. Kívül a zsalu fájáról lepattogzó festék és a fakó vakolat az idegennek fotózásra csábító élmény, az itt lakónak csak a mindennap. Ideiglenesség ez, az itt tartózkodás ideiglenességéé, ezt megint te mondtad. Hogy ez a sok esetlegesség, hogy nincsenek ráfeszülve az életre, mert fölösleges is, ez a véges lét könnyűsége. A megkopott spalettára kilógatva, sercegnek, fehéren száradnak a frissen mosott ruhák.*

(3)

Kőteraszok és kőfalak között haladtunk. Ahogy a várost elhagytuk, jobbra fordultunk és a tengerből mentén, felfelé mentünk. Aztán az utak, a főút meg egy kisebb, mellékút, elváltak. A köves, kopár tájat már Krk-ön is szerettük, a teraszos medencékben olíva- és fügefák álltak. A kőteraszok megtartják a csapadékot, az nem folyik le, nem mossa ki a földet, a kőfalak pedig, akármilyen furcsa is, de kanalizálnak, csatornáznak mintegy, kis patakokat képezve terelik a lecsorgó vizet. Az egyik fügefáról szedtiünk is, még Krk szigetén. Ez nem lopás, ezt mondtuk, merthogy nem volt kerítés, meg egyébként is, annyi ez csak, mint beleélni magunkat a tájba, egy itteni életbe, amely úgy lesz a sajátja az embernek, hogy sosem élt itt, és, aztán, valahogy mégis, mintha öröktől fogva mediterrán őslakos lenne. A fáról szedett fügét errefele hideg vízbe rakják, így friss marad, és védi a bogaraktól is, a légy sem jön rá. Te egy közepes méretű műanyag edényt találtál, azt vetted elő, abba raktuk be a zsákmányt, és a teraszra kiülve, egy pohár jó asztali vörösborot töltve a gyümölcs mellé, rágyújtottunk. Talán, amit itt, meg ilyen, hasonló esetekben megkarcol az ember, az az ebben a végességben megbújó végtelen. Ahogy az autóval felfelé haladtunk, egysávos volt az út, én vezettem, neked térkép a térdeden, a nagyobb kanyarok előtt errefele mindenki dudál és ott húzódik félre, ahol éppen tud, én akkor gondoltam arra a délutánra. Amikor a teraszon ülve friss fügét ettünk és a táncoló melegben egy pohár bort kortyolva néztük a tengert. Nem is tudom, abból az egész örületes szépből hogyan és mi ragadja ki az embert. Amennyire vezetés közben tudtam, néztem a szikár, világos tájat. A habarcs nélküli kőfalak ledönthetők volnának, csak saját súlyuk tartja össze őket. Illeszkedés és esetlegesség. Sajátos, mediterránstatika. Szeretnék egyszer majd oda visszavonulni. Nem úgy, ahogy a sebzett vadak. Nem elbújva. Hanem úgy, mint aki hazatér. Hova kellene vagy lehetne még innen, ezen kívül menni?

(4)

A várfalon ültem és csak néztem a tengert. A szememben azzal a cseppnyi végtelennel, amit a vízből kivettem. Az óváros kicsi, de ahogy a falra felmentem, megnyílt a tágasság. Elindultam körbe, nagyon meleg volt, a fekete farmer és ing tapadtak rám, aztán egyszer csak, a várfal déli oldalán megláttam egy kis büfét. Néhány székkal. Gondoltam, ez azért egy leülést megér, Dubrovnikban a várfalon fröccsöt inni a tengerké mindenség közepén, csak ülni, nézni, kortyolni. Isten tenyerén van ilyenkor az ember. Mert a tengert nézni komoly és örökös foglalatosság. Beláthatatlan feladatot ad a szemnek, a szívnek. Nézni, tán olvasni, de főleg lenni.¹ Eszembe jut a fehér gemistet kortyolva, hogy a mediterrán népeknél mindig véges a tenger. Ennyi. Kivéve a portugálokat. Bár az már inkább az óceán. A mediterráneum tengere véges. Vagyis bevehető, megélhető, lekerekített. Mirtuszlevél, virágszirom, benne minden, végtelenséget lötybölő bejárható világ. Vagyok. Akármilyen is lesz ezután, most itt vagyok, és áramlik belém ez a csillogó kéesség. Mintha mégis, bár értelmé, célja nincs, de érdemes volna élni.

¹ Parti Nagy Lajos: *félszép*, 263